

Dějiny ošetřovatelství/Pravěk

Pravěký člověk trpěl mnoha traumaty, např. při lovu infekcemi přenesenými ze zvířat. Byl poměrně dobře imunní. Průměrný věk byl u mužů 35 let, u žen 30 let. Vzrůst pravěkého člověka byl nízký, což bylo dáno nedostatečnou výživou, kočovným způsobem života a vlivy přírodního prostředí. V době přechodu na zemědělský způsob obživy (tzv. *neolitická revoluce* – u nás *mladší doba kamenná* asi od 5500 let př. n. l.) dochází ke změně způsobu obstarávání potravin (z této doby je doložena umělá výživa kojenců). Mletí zrn sice uchovávalo v obilninách cenné živiny, avšak nežádoucí příměsi z kamenných drticích mlýnků představovaly riziko pro chrup. Usedlý způsob života související se zemědělstvím zapříčinil rostoucí počet obyvatelstva, zahušťování osídlení, zakládání nových vesnic. To přinášelo jisté výhody, ale také nová ohrožení zdraví. Snižoval se počet úrazů při lovu, na druhé straně docházelo k bojovým střetům i ke zhoršeným hygienickým podmínkám.

Nejstarší péče o pravěkého člověka byla **instinktivní**. Pračlověk uplatňoval totéž co zvířata – ležet, nehýbat se, vymývat si ránu. V prvobytně pospolné společnosti si lidé nedovedli vysvětlit různé přírodní jevy – jako nepochopitelný jim přišel blesk, hrom, déšť, oheň, smrt a vznik chorob. Vše přisuzovali nadpřirozeným silám.

Vzniklo *magické myšlení*, jehož hlavním obsahem byl strach před hněvem a zlobou nadpřirozených mocností. Ty byly považovány za příčinu všech přírodních jevů a chorob.

Magické myšlení

Hlavní obsahem magického myšlení byl **strach** před hněvem a zlobou nadpřirozených sil, které byly považovány na příčinu přírodních jevů i chorob. Lidé začali uctívat a nosit hmotné **předměty** – amulety, jimž byla přisuzována kouzelná moc. Lidé nosili amulety a talismany na zápěstí, na prstech i na pohlavním údu. Amulety měly ochránit člověka před nemocí a vlivem nadpřirozených mocností. Lidé si nemoci počali vysvětlovat tím, že do nemocného vstoupil **zlý démon**, kterého je nutné vyhnat z těla nemocného. Péče o jedince spočívala v **exorcismu**, což byl kurativní, magický obřad charakteristický v rituálním zaříkávání, a tím mělo docházet podle tehdejších představ k vyhánění démona z těla ven. **Trepanace lebky** byl další způsob, jak se démona zbavit.

Vznik přírodního léčitelství

Tento způsob péče spadá do období **matriarchátu**, kdy žena jako biologická a společenská bytost a opatrovatelka rodu se stávala i léčitelkou. V dalším vývoji lidské společnosti přetrvává magické myšlení, ale pomalu se začíná objevovat přírodní léčitelství. Prvními **prostředky**, které léčitelství využívalo byly kůra stromů, kořínky, látky živočišného původu – krev, tuk, vnitřnosti, játra. Péče byla poskytována bezplatně. Léčitelství přešlo v pozdější době na **kněze** jakožto profesionální prostředníky mezi zemí a Bohem. Postupem času se objevuje poskytování péče o nemocné v chrámech. Ty byly zasvěcovány bohům, kteří rozhodovali o zdraví a nemocech lidí.

Šamanismus

Šamani byli jedinci, kteří se léčitelstvím zabírali jako svým povoláním. Měli funkci **rodového náčelníka**. Šamanismus vycházel z kultu démonů a zaměřil se na vyhánění démona z těla nemocného. Hlavním léčitelským ceremoniálem byl obřadní tanec, symbolická gesta, zaříkávání, hra na buben. Mágové, šamani měli u primitivně myslícího lidu velkou úctu.

Odkazy

Související články

- Dějiny ošetřovatelství
- Dějiny ošetřovatelství/Starověk
- Dějiny ošetřovatelství/Středověk
- Dějiny ošetřovatelství/Novověk
- Dějiny ošetřovatelství/19. století

Doporučená literatura

- HLAVÁČKOVÁ, Ludmila a Petr SVOBODNÝ. *Dějiny lékařství českých zemích*. 1. vydání. Triton, 2004. 247 s. ISBN 80-7254-424-1.